

Касьян О.*

ПРОБЛЕМИ РІВНОПРАВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

The present article is dedicated to the sharp problem of the modern days – the aspect of gender equality. Analyzing the historic retrospect of gender quality establishment process, the author presents her own thoughts on the topic.

Рівноправ'я чоловіків і жінок є невід'ємною частиною прогресу людства, елементом демократії і важливою умовою розбудови демократичного суспільства та правової держави. Сучасний стан міжнародних відносин не дозволяє ігнорувати знання, здібності та потенціал жінок, а також потребує повного їх використання.

Довгий час жінка була відчужена від влади, обмежена в правах і відповідно не мала можливостей реалізовувати свої формально проголошені права. Лише в умовах розбудови демократичного суспільства і правової держави, коли реально забезпечуються не тільки рівні права, але й рівні можливості реалізації цих прав різноманітними організаційно-правовими засобами, утверджується принцип рівності прав і свобод громадянина.

Концепція «гендера» в останні десятиліття стала актуальною проблемою наукових досліджень соціології, психології, культурології, філософії, міжнародних відносин та інших гуманітарних наук.

Саме слово «гендер» не має в українській мові адекватного перекладу, а його написання та вимова скопійовані з англійської. Потрібно зазначити, що виходячи з проведеного дослідження, «гендер» - це категорія соціальна, політична, культурна, а не фізіологічна. Тобто саме гендерні установки відображають стратегію стать-гендер та вказують, ким ми повинні бути: жінкою чи чоловіком, хлопчиком чи дівчиною.

Якщо ми говоримо про гендерну рівність, то тут ми маємо на увазі, перш за все, рівні можливості реалізації своїх прав і свобод. З історичного огляду видно, що жінки «завоювали» повагу до себе та своїх прав протягом століть. Цікавим є те, що не лише відомі жінки, такі як: Христина Пізанська, Мері Астелл, Мері Уоллстонкрафт, а й видатні чоловіки Ж. Ж. Руссо, Томас Мор, Томмазо Кампанелла, Ж. Кондорсе досліджували проблеми гендерного паритету. При чому в основі багатьох гендерних досліджень лежить теза щодо взаємопропорційності дотримання прав жінок, їх участі в суспільному житті та розвитку людства.

В наш час актуальними стали питання «фемінізації» безробіття, бідності, інфекційних захворювань, наркоманії та ін. Організація Об'єднаних Націй, Рада Європи, Європейський Союз, Організація з безпеки та співробітництва в Європі, підтримують, розвивають ідеї гендерного паритету, а також реалізують проекти щодо забезпечення рівності жінок і чоловіків.

Щодо витоків гендерної нерівності, то вони уходять корінням у глибоку давнину: жінка – оберігає домашнє вогнище, а чоловік – воїн, полює на здобич, пізніше чоловіки керують людськими долями, ведуть війни, перемови, розподіляють світ, а жінки чекають на них вдома, вивчаючи музику, мови, співи.

*студентка V курсу спеціальності «Міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий керівник: к.і.н., доц. Шинкаренко Т.І.

Сьогодні жінкам дуже важко потрапити у світ політики чи великого бізнесу, до них і зараз ставляться як до «хатніх господинь». Але і слід зауважити, що у другій половині ХХ, першій половині ХХІ століть на арену виходять чудові жінки із чоловічими амбіціями та можливостями: Маргарет Тетчер, Ангела Меркель, Кондоліза Райз, Юлія Тимошенко.

Якщо говорити про національний рівень питань гендерної нерівності, то все більшого занепокоєння викликає проблема насильства, розповсюдження ВІЛ/СНІДу серед жінок, а також проблема нерівної оплати праці: так за одну й ту ж роботу чоловік та жінка отримують різну заробітну плату.

Організація Об'єднаних Націй з перших днів свого існування проголосила пріоритетним напрямком своєї діяльності забезпечення рівності прав і свобод жінок та чоловіків. Так, у Статуті ООН сказано про недопущення дискримінації за статевими ознаками. У Загальній Декларації прав людини гендерний паритет визнаний одним із факторів стабільності у світі. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. є одним із головних міжнародно-правових актів у сфері гендерних проблем, в ній передбачені санкції як локального так і глобального характеру, навіть до застосування санкцій.

Під егідою Організації Об'єднаних Націй було проведено чотири всесвітні конференції з прав жінок, протягом яких акцентувалася увага на залучення жінок до політичного життя, процесу прийняття рішень, було наголошено, що саме «фемінізація» політики сприятиме прогресу людства. ООН постійно співпрацює з урядами окремих країн у сфері рівності жінок і чоловіків, сприяє розробці гуманних законопроектів, у яких повинні забезпечуватися права і свободи жінок.

Проблема нерівності жінок і чоловіків набуває глобального характеру. При чому ми не можемо віднести її до конкретної сфери: чи-то соціальної, чи-то політичної. Сьогодні гендерні проблеми торкаються й медицини, і освіти, і міжнародних відносин.

Процеси мондіалізації невпинно впливають на розвиток людської спільноти. Глобальні проблеми переплітаються одна з одною, при чому все частіше це відображається на становищі жінок. Лише окремі з них можуть забезпечити себе та своїх дітей гідними умовами існування, більше третини жінок на Землі страждають від домашнього насильства, значна кількість аби влаштувати життя незаконно емігрують до країн Західної Європи, де дуже часто потрапляють у сексуальне рабство.

Рада Європи підтримує ініціативи Організації Об'єднаних Націй і сприяє розповсюдженню основних постулатів гендерної політики ООН. У Європейській соціальній хартії країни-члени Ради Європи проголошують рівні права чоловіків і жінок на працевлаштування, отримання гідної заробітної плати та забезпечення рівних прав і можливостей у всіх сферах життєдіяльності.

Організація Об'єднаних Націй сьогодні має стати тією ланкою у системі міжнародних відносин, що має об'єднати зусилля Ради Європи, Європейського Союзу, урядів, неурядових організацій у забезпеченні гідного становища жінок та гендерної рівності.

Література:

1. Вайнгартен Сюзанна. Фемінізм без жіночого руху // Незалежний культурологічний часопис. - Число 17. - Львів, 2000. - С.58-68
2. Вплив Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок // Жінка у світі політики. Бюлетень № 18. Березень 1999. – С.25-26.
3. Гендерна демократія – стратегія ХХІ століття: від Пекіна до Нью-Йорка. 1995-2000р./ Уклад., пер. з англ. Смоляр Л. – Одеса: Друк, 2000. – 232 с.
4. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність. / Упорядники О.М. Руднева, О.Р. Дашковська, наук. Ред. А.П. Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 196с.

5. Загальна декларація прав людини // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015 – 19 квітня 2008р.
6. Загальна рекомендація №19 Комітету ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок // Проблеми насильства в сім'ї: правові та соціальні аспекти / Упоряд. Руднева О.М. - Харків: Право, 1999. - С.111-119.
7. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти // Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. - Харків: Право, 2000. - С.148-156.
4. Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність. / Упорядники О.М. Руднева, О.Р. Дашковська, наук. Ред. А.П. Гетьман. – Харків: Право, 2000. – 196с.
5. Загальна декларація прав людини // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015 – 19 квітня 2008р.
6. Загальна рекомендація №19 Комітету ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок // Проблеми насильства в сім'ї: правові та соціальні аспекти / Упоряд. Руднева О.М. - Харків: Право, 1999. - С.111-119.
7. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти // Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. - Харків: Право, 2000. - С.148-156.
8. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок - К.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. - С. 125-136.
9. Конвенція про права дитини // Проблеми насильства в сім'ї: правові та соціальні аспекти / Упоряд. Руднева О.М. - Харків: Право, 1999. - С.163-189.
10. Конвенція 100 про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності // Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. - Харків: Право, 2000. - С.157-161
11. Конвенція 145 відносно застосування праці жінок на підземних роботах у будь-яких шахтах // Еволюція правового становища жінок: історія і сучасність / Упорядники О.М.Руднева, О.Р.Дашковська; наук. ред. А.П.Гетьман. - Харків: Право, 2000. - С.162-169